

M. 2.1

RIKTLINJER FÖR SERVERINGSTILLSTÅND I LOMMA KOMMUN

1. Bakgrund

Ett huvudmål för svensk alkoholpolitik är att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion och alltför tidig alkoholdebut. Både den som bedriver försäljning och den personal som medverkar vid försäljning har ansvar för att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. Skyddet för människors hälsa går före företagspolitiska eller näringspolitiska intressen.

Alkohollagen ställer krav på att den som söker ett serveringstillstånd ska ha kunskaper om lagen och är personligt samt ekonomiskt lämplig för uppgiften att inneha ett serveringstillstånd. Detta för att trygga att serveringen sker på ett ansvarsfullt sätt. Den som söker serveringstillstånd ska redovisa finansieringen av verksamhetsstarten på ett trovärdigt sätt. Detta för att undvika ”svarta” pengar och främja en sund konkurrens, undvika bulvanförhållanden, osunda tvingande låneavtal eller olämpliga bakomliggande finansiärer.

I 8 kap. 9§ alkohollagen anges att kommunen ska tillhandahålla information om vad som gäller enligt alkohollagen och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpningen av föreskrifterna i kommunen. Dokumentet bör innehålla en sammanställning av vad som gäller enligt lag och andra författningar samt i övrigt gällande regler i kommunen för serveringstillstånd. Syftet med riktlinjer för alkoholservering är att skapa förutsägbarhet för om en etablering som planeras kan ges tillstånd, samt ge likabehandling inom kommunen av ansökningar om serveringstillstånd. Riktlinjerna utgår från alkohollagens regler som i vissa fall ger utrymme för en lokal anpassning. Det är viktigt att framhålla att riktlinjerna naturligtvis inte får avvika från lagen eller anslutande föreskrifter eller ersätta den prövning som ska ske i det enskilda fallet.

Det är av stor vikt att kommunerna har noggrant utformade riktlinjer för serveringstillstånd. Väl utformade riktlinjer skapar goda förutsättningar för att tillståndsgivningen kan ske rättssäkert, snabbt och effektivt. Förutom att ge god vägledning för beslutsfattaren bidrar de till att ansökningarna utformas korrekt och att ofullständiga sådana kan undvikas.

2. Serveringstillstånd

Enligt 8 kap 2 § alkohollagen kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle.

När det gäller slutna sällskap krävs det att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Om medlemskap kan lösas i anslutning till entrén eller på annat ställe samma dag är det inte fråga om ett slutet sällskap. Vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse och ett innehållsmässigt samband mellan medlemmarna utöver aktuell tillställning.

Servering till allmänheten under enstaka tidsperiod eller vid enstaka tillfälle kan ske vid festivaler eller andra typer av tidsbegränsade arrangemang.

Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om en regelbundet återkommande verksamhet. För att inte betraktas som en regelbunden verksamhet, för vilken ett stadigvarande serveringstillstånd krävs så kan tillfälliga tillstånd ges högst tolv gånger per år eller för en sammanhängande period. Vid bedömningen av om en sammanhängande period är en tillfällig eller regelbunden verksamhet skiljer man mellan årlig säsongsverksamhet, som betraktas som regelbunden och en tillfällig längre sammanhängande period, som inte är årligen återkommande.

Ett slutet sällskap kan både röra sig om arrangörer med fast lokal som går att anlita för ett slutet sällskap eller när sällskapet söker ett eget tillstånd för tillfällig servering.

Vid ansökan om ett tillfälligt tillstånd till allmänheten görs en prövning av sökandens lämplighet som liknar den vid ett stadigvarande serveringstillstånd. Vid ansökan om tillfälligt tillstånd till slutna sällskap görs i allmänhet inte samma omfattande prövning, varför handläggningstiden är kortare.

3. Handläggningstider

Enligt 5 § alkoholförordningen (2010:1636) ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från att en fullständig ansökan inkommit till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen gått ut.

Lomma kommuns mål gällande handläggningstider är att utredningstiden för stadigvarande serveringstillstånd är tre månader, från det att en komplett ansökan inkommit. För tillfälliga tillstånd till allmänheten är handläggningstiden sex veckor och för tillfälliga tillstånd till slutna sällskap tre veckor från det att en komplett ansökan inkommit. Tiden kan variera beroende på utskottets/nämndens sammanträdesdatum, om ärendet är aktuellt för beslut i utskott/nämnd enligt delegationsordningen, och de remissvar som inkommer.

4. Remissyttranden

Enligt 8 kap 11 § alkohollagen ska kommunen inhämta Polismyndighetens yttrande vid en prövning av ett stadigvarande serveringstillstånd, såväl till allmänheten som till slutet sällskap. Kommunen ska också inhämta Polismyndighetens yttrande vid en prövning av tillfälligt tillstånd till allmänheten, om det inte rör sig om ett litet arrangemang. Enligt 8 kap 16 § ska de lokaler som används för stadigvarande servering vara lämpliga ur brandsäkerhetssynpunkt.

Lomma kommun inhämtar yttranden från Polismyndigheten vid alla ansökningar om tillstånd, om det inte är uppenbart obehövligt. Vid stadigvarande tillstånd och tillfälliga tillstånd till allmänheten efterfrågas både eventuella ordningsproblem och yttrande avseende uppgifter om den personliga lämpligheten hos personer med inflytande i serveringsrörelsen. Vid tillfälliga tillstånd till slutna sällskap efterfrågas eventuella ordningsproblem för serveringen.

Vid stadigvarande och tillfälliga tillstånd till allmänheten och stadigvarande tillstånd till slutna sällskap inhämtas även remissvar från Kronofogdemyndigheten, Skatteverket och Miljönämnden. Från Kronofogdemyndigheten inhämtas uppgifter om sökanden haft betalningsanmärkningar och förekommer i registren. Från Skatteverket inhämtas uppgifter kring bolaget, företrädarna för bolaget samt andra bolag företrädarna är aktuella i. Ett sakkunnigutlåtande beträffande skattefrågor begärs därefter vid behov från Skatteverket. Från Miljönämnden inhämtas yttrande avseende eventuella hinder och olägenheter i samband med ansökan samt resultat av eventuell tillsyn.

Vid återkommande tillfälliga tillstånd till slutna sällskap inhämtas remissvar från Miljönämnden. Uppgifter från Polismyndigheten angående sökandens lämplighet, från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten inhämtas vid behov även vid ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap. Behov anses till exempel finnas om sökanden inte tidigare haft serveringstillstånd i Lomma kommun, om platsen för tillställningen kan anses störningskänslig eller om olägenheter uppkommit i tidigare verksamhet av liknande karaktär.

Stor vikt läggs vid de yttranden som lämnas av Polismyndigheten och Miljönämnden samt de uppgifter som Skatteverket och Kronofogdemyndigheten lämnar. Förhållanden som kan medföra att ansökan avslås är bland annat att sökanden är misstänkt eller dömd för brott, att sökanden misskött sina deklARATIONER och betalningar av skatter och avgifter, att polisen avstyrker på grund av ordningsproblem i området eller att Miljönämnden avstyrker på grund av att närboende kan störas av den planerade verksamheten.

5. Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Enligt 8 kap 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller medföra särskild risk för människors hälsa.

Gällande olägenheter fästes mycket stor vikt vid om polisen bedömer att det finns risk för att det uppstår ordningsproblem i serveringslokalen eller dess omgivning. Likaså är Miljönämndens bedömning om det finns risk för att närboende utsätts för störningar av serveringslokalen viktig vid bedömningen.

För att motverka en osund utveckling i samband med alkoholserving ska särskild uppmärksamhet riktas på särskilt känsliga områden i anslutning till ungdoms-, sports och idrottsmiljöer och här ska en särskild restriktivitet råda.

6. Serveringstider

Bestämmelsen i 8 kap 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Social hänsyn går före affärsmässig eller konkurrensmässig hänsyn. Att en konkurrerande restaurang har längre serveringstid behöver alltså inte motivera bifall åt en annan ansökan. När kommunen prövar en restaurangs serveringstid ska de beakta om den kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Polismyndighetens och Miljönämndens yttrande har stor betydelse vid prövning av serveringstider. Risk för omgivningsstörningar har stor betydelse vid prövning av serveringstider.

Vid prövning av serveringstider utanför normaltiden kl.11.00–01.00 ska ett restriktivt synsätt råda och tider utöver normaltiden beviljas bara för ett år i taget.

7. Ordning och nykterhet

I alkohollagen finns bestämmelser om försäljning (3 kap) samt bestämmelser om servering av alkoholdrycker (8 kap). Försäljning kallas servering om drycken ska förtäras på stället (1 kap 11 § andra stycket). Bestämmelserna i 3 kap om försäljning är därför tillämpliga även vid servering.

3 kap 5 § och 8 kap 20 § handlar båda om att se till att hålla ordning där försäljning och servering av alkoholdrycker äger rum. Skador ska i möjligaste mån förhindras. Serveringspersonalen ska se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

8. Uteserveringar

Enligt 8 kap 14 § första stycket alkohollagen ska ett serveringstillstånd omfatta ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren. Det kan ex. vara en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället. Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider för uteserveringen än inomhus. Kommunen kan villkora tiden för när uteserveringen ska vara utrymd, för att inte störa omgivningen. Om kommunen inte villkorar tillståndet med en särskild utrymningstid för uteserveringen gäller serveringsställets utrymningstid, vilket innebär 30 min efter den serveringstid som gäller för serveringsstället i övrigt.

Uteserveringen ska bedrivas på en avgränsad serveringsyta. Grundregeln är att uteserveringen är belägen i direkt anslutning till serveringsstället. I undantagsfall kan en uteservering godtas som inte är i direkt anslutning till serveringsstället så länge kravet på överblickbarhet tillgodoses. Inbyggda uteserveringar med väggar och tak omfattas av rökförbudet.

9. Gemensamt serveringsutrymme

I 8 kap 14 § andra stycket alkohollagen ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd.

Vid gemensamt serveringsutrymme ska platsen som helhet vara överblickbar, samtliga tillsynshavare ska ha överblick över det gemensamma serveringsutrymmet.

Vid ansökan om ett eget serveringstillstånd samtidigt med en gemensam ansökan kan dessa behandlas samtidigt om det rör sig om ett tillfälligt tillstånd. Handläggningstiden blir då något

längre än vid en ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten och ett gynnande beslut för det egna beslutet är en förutsättning för att erhålla ett tillfälligt tillstånd för det gemensamma serveringsutrymmet.

10. Villkor vid meddelande av gemensam serveringstid

För att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar kan en kommun meddela olika slags villkor i samband med att ett tillstånd meddelas. Villkoren kan endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd, vilket också innebär vid beslut om utökning av gällande tillstånd.

Ett beslut kan komma att villkoras under vissa förutsättningar, ex. olika utrymningstider för servering i olika lokaler så som inomhus respektive uteservering. Villkoren kan också avse begränsning av servering att endast tillåta bordsservering.

11. Kommunens tillsynsverksamhet

Kommunens tillsynsansvar för servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kap 2 och 3 § alkohollagen.

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över efterlevnaden av alkohollagen och kan meddela allmänna råd till vägledning för tillämpningen av lagen. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet och hjälper kommunerna med råd för deras verksamhet. Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av starköl, vin, andra jästa alkoholdrycker och spritdrycker utövas av kommunen och polismyndigheten. Kommunen och Polismyndigheten utövar också tillsyn av servering och detaljhandel med folköl.

Enligt alkohollagen ska kommunen, Polismyndigheten, Kronofogdemyndigheten och Skattemyndigheten lämna de uppgifter som Tillsynsmyndigheten behöver för fullgörandet av sin uppgift. Alkohollagen anger vidare att Tillsynsmyndigheten har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är det viktigaste instrumentet för att restaurangverksamheten ska kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser. Att så sker är en förutsättning för att branschen ska kunna konkurrera på sunda och lika villkor.

Tillsyn i enlighet med ansvarfull alkoholserving har fokus på ordning och nykterhet samt åldersgränser i syfte att minska våld och skador. Tillsyn enligt ansvarfull alkoholserving består av tre delar:

- 1) *Förebyggande tillsyn* är kommunens arbete med information, rådgivning och utbildning.
- 2) *Inre tillsyn* innebär att kommunen granskar så den som har ett serveringstillstånd fortfarande uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Den inre tillsynen är administrativ och sker med stöd av remisser och underrättelser mellan myndigheterna.
- 3) *Yttre tillsyn* är då kommunen besöker serveringsstället under pågående verksamhet för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med alkohollagens bestämmelser.

Socialförvaltningens tillsynshandläggare ska en gång om året genomföra lika många tillsynsbesök som antalet tillståndshavare i Lomma kommun. Tillsynsbesöken föregås alltid av inre tillsyn.

Tillsynsbesöken ska om möjligt ske i samverkan med Skatteverket, Miljöförvaltningen eller Polismyndigheten och det ska alltid vara minst två tjänstemän som genomför besöken. Tillsynsbesöken ska göras när verksamheten har gäster.

Att noga förbereda inför tillsynsbesöken är en förutsättning för att få bra resultat. Tillsynshandläggaren ska ha god kunskap om den restaurang som ska besökas och bör inhämta information innan besöket, bl.a. om huruvida man fått tips eller klagomål om restaurangen. Dessutom bör handläggaren ha god tid på sig att genomföra respektive besök för att serveringsansvarig ska få tid att ställa frågor och en meningsfull dialog kan hållas.

Ett avslutande samtal bör hållas med serveringsansvarig med återkoppling om vad som framkommit vid tillsynen. En sammanfattande bedömning av tillsynen bör ges och en information om vad som kommer att ske i ärendet framöver. Om handläggaren har anmärkningar t.ex. avseende servering till märkbart berusade eller underåriga ska allvaret i detta noggrant förklaras för den serveringsansvariga.

Dokumentation är mycket viktig i anslutning till tillsynsbesöket. Bland annat måste tillsynshandläggaren på ett utförligt och detaljerat sätt kunna beskriva de tecken på berusning som gästerna på restaurangen/anläggningen uppvisar. Detta för att kunna agera mot en restaurang som tillåter att dessa gäster befinner sig i lokalen eller till och med serverar dem. En checklista för tillsynsbesök finns som underlag för att underlätta dokumentation, återkoppling och bedömning.

Tillsynshandläggaren har inte rätt att kontrollera ålder på gästerna, men kan be serveringspersonal om hjälp, alternativt polisen om misstanke om brott föreligger. Handläggaren ska alltid presentera sig och visa legitimation vid besöket, men det behöver inte alltid ske direkt vid ankomsten.

Om det vid tillsynen framkommer att en näringsidkare med serveringstillstånd serverat alkohol på ett sätt som inte överensstämmer med det tillstånd man beviljats eller i strid med alkohollagens intentioner öppnas en utredning. Utredningen ska ta ställning till om tillståndet ska återkallas, eller om det är en för omfattande åtgärd, en varning eller erinran ska meddelas. I dialog med näringsidkaren kan nödvändiga åtgärder diskuteras och efterlevnad av dessa åtgärder kan vara vägledande i beslutet om eventuellt återkallande av tillstånd.

Skulle man vid ett tillsynsbesök uppleva att serveringsansvarig inte har någon kontroll över sin verksamhet och/eller att fullständig oordning råder, bör polis tillkallas för bedömning. I första hand bör dock tillståndshavaren uppmanas att omedelbart vidta åtgärder för att återställa ordningen.

Tillståndshavaren ska alltid få feedback efter tillsynsbesöket. Även goda förhållanden ska dokumenteras och återkopplas till serveringsansvarig. Andra myndigheter kan också informeras, i mån av lagstöd, om det framkommit något anmärkningsvärt vid tillsynsbesöket.

Polismyndigheten har tillsammans med kommunen det direkta ansvaret för att genom tillsyn se till att restauranger följer alkohollagen. Att polis och kommun samarbetar och informerar varandra är nödvändigt för att skapa en trygg restaurangmiljö.

11.1 Tillsynsavgifter

Kommunen har enligt 8 kap 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för tillsyn. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmre i kommunallagen (1991:900).

Aktuella tillsynsavgifter för ansökningar och tillsyn av alkoholservering finns på Lomma kommuns hemsida. Avgiften gällande tillsyn består av en fast och en rörlig kostnad. Den rörliga kostnaden baseras på alkoholomsättning föregående år. De restauranger som har serveringstillstånd vid tidpunkten för avgiftsdebiteringen, som sker i mars/april, debiteras för innevarande år.

Tillsynsavgift debiteras inte det året serveringstillståndet erhålls, utan först nästkommande år när det finns en omsättning att basera tillsynsavgiften på.